

Reconstructie leidt niet tot echte veranderingen

De reconstructie moet een kwaliteitsimpuls geven aan gebieden met een hoge concentratie aan intensieve veehouderij. De opgave is de kwaliteit van natuur, landschap, milieu en water te verbeteren, de veterinaire risico's te verminderen en de sociaal-economische structuur van het platteland te versterken. Maar leidt de reconstructie wel tot echte veranderingen?

>> Theo Coppens, varkenshouder in reconstructiegebied Beerze Reuzel

'Er is wel wat veranderd, maar de doelen van de reconstructie worden niet gehaald. Het is de bedoeling dat er een krachtiger en vitaler platteland ontstaat. De kretologie daarbij is "duurzamer". In de Community of Practice Beerze Reuzel, waar ik aan heb deelgenomen, kwam duidelijk naar voren dat een scala aan ondersteunende maatregelen de beste garantie is om de reconstructiedoelen te bereiken. In de Landbouw Ontwikkelings Gebieden (LOG's) zou de intensieve veehouderij zich moeten ontwikkelen. Maar er is daar veel te weinig grond beschikbaar, met als gevolg dat de grond veel te duur is om te verwerven. En er zijn geen instrumenten om bedrijven op verkeerde plekken, in de extensiveringsgebieden, te ondersteunen om ze naar een LOG te krijgen. Nu zijn er alleen fondsen beschikbaar om te verbreden, maar aan die activiteiten wordt onvoldoende verdiend.'

>> Froukje Boonstra, bestuurskundig onderzoeker bij Alterra

'Eerst wil ik even opmerken dat de reconstructie ooit begonnen is als ruimtelijk antwoord op de varkenspest, maar door de mogelijkheid om te vaccineren is het veterinaire doel weggefallen. Het is nadien een breed proces van gebiedsontwikkeling geworden. Daarnaast is de uitvoering van de regionale reconstructieplannen pas in 2005 begonnen, na een langdurig planvormingsproces. Met een uitvoeringsproces dat loopt tot 2016 zitten we dus eigenlijk nog in de beginfase. De grootste veranderingen zitten tot nu toe vooral aan de planmatige en organisatorische kant: er zijn plannen gesmeed die gebiedspartijen ook willen uitvoeren. Er zijn uitvoeringsorganisaties opgericht en er is nieuw instrumentarium gekomen, zoals ruimte-voor-ruimte. Daarbij is het bewustzijn over de omgevingsproblematiek enorm gegroeid. Dit zijn belangrijke voorwaarden om tot zichtbare resultaten te komen. De eerste echte veranderingen in de reconstructiegebieden zijn al zichtbaar, maar er zijn ook factoren die tegenwerken. De ontwikkeling van LOG's bijvoorbeeld verloopt minder soepel dan voorzien. Soms

omdat de gebieden niet handig gekozen zijn, en soms ook lopen burgers te hoop tegen de komst van megastallen in LOG's. Dat is ook wel te verklaren. De brede betrokkenheid bij de planvorming strekte zich niet uit tot burgers. Nu de abstracte plannen ineens concreet worden, wreekt dat zich.'

>> Ina Horlings, Telos (kenniscentrum voor duurzame ontwikkelingsprocessen in Brabant)

'De term reconstructiegebieden suggereert dat een integrale duurzame gebiedsaanpak centraal staat, terwijl het eigenlijk vooral gaat om zonerings- en agrarische bedrijfsverplaatsing. Dit zijn dure maatregelen die, zoals te verwachten viel, moeizaam verlopen. Vanuit milieuoogpunt is de bedrijfsverplaatsing bovendien achterhaald vanwege technische ontwikkelingen als luchtwassers.

Gezien het industriële karakter van grote kippen- en varkensbedrijven, zouden deze mijns inziens ook beter passen op een bedrijventerrein. Maatschappelijk gezien is er veel weerstand tegen megastallen op het platteland.

In ons verstedelijkte land zou er meer oog moeten komen voor de relatie tussen stad en land. Daar liggen kansen voor het stimuleren van nieuwe economische activiteiten op het platteland, die tevens bijdragen aan een mooi landschap. Voor een effectieve aanpak is het nodig om stad en land, die nu bestuurlijk met de rug naar elkaar toe staan, meer te verbinden. De sociale en culturele wensen van stedelingen kunnen daarbij meer dan tot nu leidend zijn. Uitgaande van die wensen is het de kunst om grootschalige en rendabele landbouw een plaats te geven in een kleinschalig landschap. Op dat terrein zijn met name binnen de landgebonden landbouw vernieuwingen nodig. Ook op andere fronten moet gezocht worden naar nieuwe product-marktcombinaties die aantrekkelijk landschappen creëren.

Helaas richt men zich nu op "laaghangend fruit" waarvoor geld en draagvlak is, zoals aanleg van wandel- en fietspaden. Veel initiatieven liepen al daarvoor, of zouden ook zonder reconstructie zijn gestart. Daardoor worden kansen gemist voor daadwerkelijke vernieuwing.'

Trots op onze nieuwe boerderij

Op deze plek kunnen kalverhouders Heinie en Marian Bouw weer vooruit. Hun oude boerderij – in Wekerom – zit op slot. Daar heeft de natuur voorrang. Deze omgeving is aangewezen tot ontwikkelingsgebied voor de landbouw. Met de verplaatsing van het bedrijf van de familie Bouw krijgt de natuur een impuls. En ook de economie. De bouw van deze nieuwe boerderij is onderdeel van het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost. De uitvoering is begonnen. Op honderden plekken gaat de schop in de grond. Buiten gebeurt het! Op weg naar een leefbaar platteland. Voor mensen, dieren en planten.

Nieuwsgierig geworden? Kijk dan op www.buitengebeurtheet.nl

Buiten Gebeurt Het! Gelderse Vallei/Utrecht-Oost

De afbeelding van het gebied is een illustratie van de plannen van de landbouwontwikkelingsgebieden in het gebied. Het gebied is niet te zien op de afbeelding. Het gebied is niet te zien op de afbeelding.

Billboard over bedrijfsverplaatsing in reconstructiegebied Gelderse Vallei/Utrecht-Oost

>> Ingrid Spapens, gemeente Oirschot

'Ik ben het niet helemaal met de stelling eens, maar het zijn wel processen die heel lang duren. De natuurdoelen worden nog het meest gerealiseerd; ze zijn al volop in uitvoering. De reconstructiemiddelen hiervoor zijn ook volledig benut. Maar de verplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven van extensiveringgebieden naar LOG's gaat heel moeizaam. Het blijkt dat de vergoeding van de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij onvoldoende is om daadwerkelijk te kunnen verplaatsen naar een locatie in het LOG. Verplaatsing is duurder dan gedacht. Daar komt bij dat in gedeelten van de LOG's vaak nog geen infrastructuur en nutsvoorzieningen zijn aangelegd. Onze ervaring is dat de milieuvergunning wel in orde komt. Maar er moeten nog meer procedures worden doorlopen, bijvoorbeeld op het gebied van de ruimtelijke ordening. Als alle procedures zijn doorlopen ben je al snel vier jaar verder.'

>> Gerard van Santen, voorzitter Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei

'Ik ben het hélemaal niet eens met de stelling. De reconstructie is een grote opknopbeurt voor het gebied Gelderse Vallei/Utrecht-Oost. Hier- van is al het nodige te zien. Er zijn duidelijke keuzes gemaakt voor het

stimuleren van positieve ontwikkelingen zoals nieuwe landgoederen. Dit komt echt vanuit de reconstructie.

Boeren weten nu waar ze aan toe zijn. Die duidelijkheid heeft een heel goede uitwerking. Boeren kunnen dat waarderen en pakken kansen. Als ik in het gebied rond fiets, zie ik veel nieuwe stallen gebouwd worden. In verwevingsgebieden mogen boeren hun bouwblok eenmalig met dertig procent vergroten, in landbouwontwikkelingsgebieden zijn de mogelijkheden om uit te breiden groter.

Er zijn afspraken gemaakt over nieuwe natuur. Het gaat soms om de ontwikkeling van kleine stukjes natuur maar ook om grote projecten, zoals de aanleg van een robuuste natuurzone tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Hier stimuleren we boeren tot particulier natuurbeheer door hun grond om te zetten in natuur. Er zijn al ondernemers die hier op inspelen. Het derde element waar de reconstructie op inspeelt is beleving. De afgelopen twee jaar hebben we 200 kilometer klompenpad aangelegd.

De bedrijfsverplaatsing uit extensiveringgebieden komt op gang. Twee zijn er verplaatst. We zijn nu bezig met een cluster van drie bedrijven. Of we de twintig verplaatsingen tot 2015, waarop het reconstructieplan rekt, gaan halen is nog onduidelijk. Het is ook niet echt nodig als voldoende bedrijven stoppen.'